

Д-р Даян Е. Левин ♦ Д-р Джийн Килбърн

ТОЛКОВА СЕКСИ, ТОЛКОВА РАНО

КАК ДА ЗАЩИТИМ ДЕЦАТА СИ В ДНЕСНИЯ СЕКСУАЛИЗИРАН СВЯТ

София, 2018

Преводът е направен по:

Diane E. Levin, Ph.D and Jean Kilbourne, Ed.D

*So Sexy So Soon: The New Sexualized Childhood
and What Parents Can Do to Protect Their Kids*

Ballantine Books, an imprint of The Random House Publishing Group,
a division of Random House, Inc., New York, 2008

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не
може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да
било начин без изричното писмено съгласие на издателство
„Изток-Запад“.

Copyright © 2008 by Diane E. Levin and Jean Kilbourne

All rights reserved

© Детелина Иванова, превод, 2018

© Издателство „Изток-Запад“, 2018

ISBN 978-619-01-0190-1

ДАЯН Е. ЛЕВИН
ДЖИЙН КИЛБЪРН

ТОЛКОВА
СЕКСИ,
ТОЛКОВА
РАНО

Как да защитим децата си
в днешния сексуализиран свят

Превод от английски
Детелина Иванова

*На нашите деца Илай Левин-Голдстейн и Клаудия Килбърн Лукс,
които продължават да ни вдъхновяват, учат и радват*

Съдържание

Въведение

*Променящи се времена, променящи
се нужди, променящи се отговори* 7

1. Никога твърде малки, за да са секси

*Да живееш с деца в днешния
сексуализиран свят* 21

2. От Барби до Братс и отвъд

Сексапилът продава 37

3. Сексуалното развитие излиза от релси

Цената, която плащат децата 59

4. Цената, която плащат родителите, семействата и училищата

*Историята на Даян:
невежеството е блаженство – но дали?* 81

5. Да преведем децата през минното поле

*Какво могат да направят
родителите, семействата и училищата* 101

6. Да се справим заедно

Силата на дълбоката връзка с децата 129

7. Сексуализираното дете навлиза в пубертета	
<i>Бентът се отрища</i>	151
8. Да преведем тийнейджърите през минното поле	181
9. Да създадем нова културна среда.....	197
Благодарности	211
Източници	214
За авторите	221

* В няколко от примерите, използвани в книгата, имената и личните характеристики на споменатите хора са променени, за да се запази в тайна самоличността им. Всяка възникнала в резултат прилика с живи или починали хора е напълно случайна и неволна.

Въведение

*Променящи се времена, променящи се нужди,
променящи се отговори*

Взоната за игра в група за предучилищна подготовка 4-годишно момиченце започва да люлее бедра и да пее: „Скъпи, аз съм твоя робиня. Ако съм непослушна, ще ме напляскаш...“ Когато учителката сяда да поговори с него за това, то казва, че е научило песента от 8-годишната си сестра. След като се захваща да потърси повече информация, учителката открива, че текстът е на много популярна песен на Джъстин Тимбърлейк.

Напоследък костюмите за Хелюин за малки момиченца са толкова провокативни и неприлични, че в „Нюзуик“ излезе статия, наречена: „Пир за очите: хелюинските костюми за малки момиченца изглеждат така, сякаш всяка година ги създават във „Виктория“ с Сикрет“. Ние ли сме пуритани, или това всъщност си е детско порно?“

Шестгодишно момченце небрежно пита на вечеря: „Какво означава „свирка“?“ Преди родителите му да успеят да отговорят, 10-годишната му сестра информирано възкликва: „Божичко, не мога да повярвам, че той попита за това!“

Осемгодишно момченце се прибира вкъщи и казва на баща си, че не знаело какво да прави, когато негов приятел му показал порнография в интернет, докато му гостувало, за да си поиграят.

Петима ученици са изключени от началното училище с мотив „сексуален тормоз“ поради инцидент в училищния автобус, който включвал неприличен език и непозволено докосване. Няколко от учениците казали, че играят на „изнасилване“.

На ритуал за бар мицва избухва фурор, когато хващат две момичета да правят орален секс в кабинката на женската тоалетна с 13-годишното момче, което празнува.

Едва 4-годишни деца се учат да въртят ханш на песни по начин, който само преди няколко десетилетия би шокирал възрастните. Деца в началното училище гледат порнография в интернет и използват думи като „изнасилване“ и „свирка“. Тийнейджъри в началото на пубертета се занимават с орален секс. Родители, баби, дядовци и учители в цялата страна и зад граница постоянно ни разказват истории като тази – за това как проблеми, свързани със секса и сексуалността, изникват по неочаквани и дори шокиращи начини с деца, често в много невръстна възраст.

Какво се случва? Откъде идва това поведение? Какво означава то за децата и какво говори за тях, както и за възрастните, които се грижат за тях? Различно ли е от сексуалното поведение на децата в миналото и ако да, по какъв начин? Какви ще бъдат последствията за краткосрочното и дългосрочното сексуално развитие и поведение на децата? Как трябва да реагират възрастните? Тази книга ще ви помогне да си отговорите на тези жизненоважни и належащи въпроси, а също и на други.

Какъв е проблемът?

Децата, които растат в днешно време, от много ранна възраст са бомбардирани от медиите и популярната култура с натрапчиви послания относно секса и това какво означава да си секси. Например по-малките деца имат кукли Братс, които през 2006 г. надминават по продажби куклите Барби и фигурките от „Междузвездни войни“, които преживяват експлозия на пазара на силно реалистични агресивни герои всеки път когато излезе нов епизод от

филма. Когато децата станат малко по-големи, идва видеоиграта „Менхънт II“ – изключително жестока игра, която породи истинска буря от протести при пускането си на пазара заради това, че не е обозначена с рейтинг „А“ (за възрастни), което би могло да я задържи далече от ръцете на децата и младежите; появяват се също и прашките за момиченца от 8 до 12 години на „Виктория’s Сикрет“.

Много индустрии печелят неприлично големи суми, използвайки секса и насилието, за да продават продуктите си на деца. Те оказват дълбоко влияние върху децата, независимо от расата, етноса, икономическия статус и пола или от това дали могат да си позволят да купят много, или малко от тези продукти. Чували сме купища истории като изброените по-горе, за деца, които се учат да изглеждат и да действат по начини, които безпокоят и дори шокират много възрастни. Но поведението на тези деца абсолютно се подразбира предвид сексуализираната среда, която ги заобикаля.

Ние сме дълбоко разтревожени. Децата плащат огромна цена заради сексуализирането на детството им. Момчетата и момчетата непрестанно се сблъскват със сексуални послания и изображения, които не могат да проумеят, и това може да ги обърка и дори да ги уплаши. Ролите, моделирани за децата според пола им, са станали изключително поляризирани и ограничени. Тясната дефиниция на женствеността и сексуалността окуражава момчетата да се съсредоточават основно върху външния вид и сексапила. Още на много ранна възраст те научават, че стойността им се определя от това колко са красиви, слаби, „горещи“ и секси. А момчетата, които получават много тясна дефиниция за мъжественост, пропагандираща непоказване на чувствата и мачистко поведение, биват учени да оценяват момчетата по това доколко се доближават до един изкуствен, невъзможен и плитък идеал.

Както момчетата, така и момчетата най-редовно биват излагани на въздействието на изображения със сексуално поведение, изпразнено от емоции, привързаност или отговорност при евентуални последствия. Те научават, че сексът е определящото занимание във връзките, изключвайки любовта и приятелството. Научават, че сексът често е свързан с насилие. И се научават да

асоциират външния вид и купуването на правилните продукти не само с това да си секси, а и с това да си успешен като личност. Подобни уроци ще оформят тяхната полова идентичност, отношението им към секса и ценностите им, както и капацитета им за любов, взаимност и поддържане на връзки, който ще вземат със себе си в зрелостта. Докато се опитват да си обяснят всичко това, децата биват ограбвани от ценно време за подходящи за възрастта им развиващи ги занимания и може да започнат да проявяват преждевременно сексуално поведение.

Децата се срещат с тези проблеми на много по-ранна възраст, отколкото в миналото – дълго преди да имат способността да ги разберат или да се справят с тях. Една особено тъжна история, разказана от майката на момче в четвърти клас, илюстрира типа болка и страдание, които подобни послания могат да причинят на децата (и на родителите им):

Синът ми получи три любовни писма от едно момиченце. Показа ми ги и на мен ми се доплака за това дете. Тя казва: „Знам, че не съм най-красивото или най-слабото момиче, но те обичам и само ми се иска и ти да ме обичаш.“ Останалата част от това писмо съдържаше неща като за възрастни – какво биха могли да правят, ако станат гаджета, – които не бих могла да споделя. Но е достатъчно да кажа, че са идеи, които само допреди няколко години не биха могли да хрумнат на 9-годишно дете. Свързах се с майката на момиченцето, която е ужасно разтревожена. Предположих, че това може да е изолиран случай, проблем само с това конкретно момиченце, но моят син ми каза, че в четвърти клас вече има „любовни двойки“. Какво става тук?! Тези писма са съвсем отскоро и аз едва сега започвам да изследвам проблема с помощта на училището и заедно с други родители и деца, които още са си просто деца, за бога!

Четвъртокласничката, написала писмото, се бори с невъзможността да отговори на *стандарта*. Научила се е да говори за себе си, все едно е предмет, за който се съди само по външния му вид. Научила се е да е твърде пораснала за годините си и да копнее за романтична връзка с момче. Той, също като много други момчета на неговата възраст, трябва да реши как да се справя със

сексуалното и провокативно поведение на много от момчетата наоколо. Момчето от горната история имало късмета да е в близки, доверени отношения с майка си, затова успяло да разговаря с нея относно объркването си. Но в подобна сексуализирана среда как можем да очакваме от момчетата да се научат да поддържат топли и изпълнени със загриженост отношения? Както момичетата, така и момчетата, но предимно момичетата, биват тласкани към преждевременна сексуалност във външния вид и поведение-то си дълго преди да осъзнаят по-дълбокото значение на връзките или на сексуалното поведение, което имитират.

Какъв не е проблемът?

Нас не ни притеснява, че днешните деца научават за секса и сексуалността. Всички ние сме сексуални същества още от раждането си и трябва да се радваме на това. Децата винаги са били любопитни относно секса и е добре за родителите и учителите да им дават искрена и подходяща за възрастта им информация. Но това, което децата знаят днес, не е нормално, нито добро за тях. Разтревожени сме от конкретните уроци, които децата научават. Сексуализацията на детството упражнява дълбоко разстройващ ефект върху разбирането на децата за пола, сексуалността и връзките.

Кое е нормално?

Искаме да изясним, че сексуализацията е различна от сексуалността и секса. Според Доклада на Асоциацията на американските психолози относно сексуализацията на момичетата, публикуван през 2007 г., тя е свързана с отношението към другите (а понякога и към себе си) като към „обекти на сексуално желание... като към предмети, вместо като към хора със собствени пълноправни сексуални чувства“. Когато хората биват сексуализирани, стойността им бива преценявана предимно според сексапила им, който се приравнява с физическата им привеле-

кателност. Това е особено вредно и „проблематично за деца и подрастващи, които тепърва развиват себеусещането си като сексуални същества“.

За децата е съвсем нормално да преминават през постепенен процес на осъзнаване на секса и сексуалността, на грижовните взаимоотношения и интимността – процес, на който обръщаме специално внимание в Трета глава. Когато децата са малки, дълго преди да могат напълно да осъзнаят смисъла на секса и сексуалните отношения, се поставят основите на вида сексуални отношения, които ще имат, когато пораснат. Те, разбира се, се градят от опита им – както положителен, така и отрицателен. Обхващат пълния спектър на този опит – не само частта, която се отнася директно до секса и сексуалността. Всъщност първите познания, които поставят основата за позитивни представи, ценности и емоции относно секса, изобщо не са свързани с него.

В идеалния случай децата имат пряк личен опит с това да се намират във или да са свидетели на грижовни и любящи отношения със семейството и приятелите си. В идеалния случай те биват отглеждани от подкрепящи ги възрастни, на които могат да имат доверие и които умело и с желание отговарят на въпроси и премахват объркването по теми като физическите разлики между мъжете и жените и най-общите представи за това как се правят бебетата. Напоследък децата също така имат нужда да разговарят с доверени възрастни за връзките и за сексуалните изображения, които виждат в медиите и в популярната култура. „Толкова секси, толкова рано“ ще ви окаже голяма помощ в разбирането на това как децата осмислят нещата, които виждат, и ще ви даде идеи как да водите тези разговори.

Когато децата разполагат с много такива възможности, те се развиват много по-успешно, отколкото би се случило иначе. По-способни са да се справят с неизбежния стрес и трудностите в живота. С времето всички тези неща, научени отрано, ще им помогнат в крайна сметка да станат готови и способни да установят смислена и интимна емоционална и сексуална връзка с партньор.

Кое не е нормално?

Днес, за съжаление, вместо да имат позитивните преживявания, от които се нуждаят, за да се развиват здравословно, много деца трупат опит, който възпрепятства това. Днешната културна среда бомбардира децата с неподходящи и вредни послания. Докато те се опитват да разберат какво виждат и чуват, научават уроци, които могат да ги уплашат и объркат.

Тези уроци могат сериозно да увредят способността им да пораснат така, че да имат здравословно отношение към себе си и телата си и да поддържат изпълнени със загриженост връзки, от които сексът е важна част. В най-екстремните случаи непрестанната сексуализация на детството по медиите може да породи патологично поведение, включително сексуална злоупотреба, педофилия и проституция. Една статия в „Нюзуик“ от 2003 г. по повод бързото увеличаване на тийнейджърската проституция в САЩ докладва, че в нея се замесват дори 9-годишни момиченца. По-голямата част от тези момичета са избягали от дома си или са били изгонени и биват експлоатирани от мъже, които се възползват от тяхната уязвимост и отчаяние.

Сексуалната злоупотреба с деца настъпва с тревожна скорост. Според най-достоверните проучвания едно от всеки три момичета и едно от всеки седем момчета ще бъде обект на сексуална злоупотреба в някакъв момент в детството си. Почти в 90% от случаите насилникът е човек, когото децата познават, най-често го обичат и му вярват. Много насилници убеждават себе си, че детето „си го търси“ и му е приятно. Сексуализацията на детството окуражава тези опасни представи и прави да изглежда едва ли не нормално да се гледа на децата като на сексуални обекти. Сексуалната злоупотреба с деца е отвъд обхвата на тази книга, но сексуализираният климат, който описваме, най-вероятно допринася за нея.

Когато се говори за секса в медиите, той често бива критикуван от пуританска перспектива – че е твърде много, твърде натрапчив и ще насърчи децата да правят безразборен секс. Но сексът в комерсиалната култура има много повече общо с тривиализирането и обективизирането на секса, отколкото с промотира-

нето му, повече общо с консумацията, отколкото с личната връзка. Проблемът не е, че сексът – такъв, какъвто се представя по медиите – е греховен, а че е неискрен и циничен. Експлоатирането на сексуалността на децата ни в много отношения има за цел да породи консуматорство – не само в детството, а и през целия им живот.

Доскоро сексуализирането на детството и влиянието му върху децата беше във фокуса предимно на Християнската десница. Тази група обикновено използва моралистични аргументи, за да порицава съвременния социален климат и да настоява, че единствено сексуалното образование във въздържание ще реши проблема. Този въпрос масово се пренебрегва от широката общественост, защото много възрастни са изгубили чувствителност или се смятат за зле подготвени да се справят с него. Дори и най-добронамерените и най-добре подготвени родители често се чувстват безпомощни да защитят децата си от тази яростна атака.

През последните няколко години това отричане и избягване на въпроса претърпя промяна. Например Докладът на Асоциацията на американските психолози относно сексуализацията на момичетата, споменат по-рано, привлече значително медийно внимание към проблема, когато беше публикуван през февруари 2007 година. Това е обнадеждаващо, но все още ни предстои много дълъг път. Фокусът на обществената загриженост засега е предимно върху подрастващите, а не върху децата в ранно детство. Но именно в ранното детство се полагат основите и точно оттам трябва да започнем да влагаме усилия да разбираме и откликваме. Почти цялото внимание, което се отделя на този проблем, е фокусирано върху момичетата. Момичетата страдат по-открито и може би по-дълбоко, но момчетата също страдат. А момчетата, отглеждани в сексуализирана култура, често се превръщат в мъже, които са незадоволителни и понякога дори опасни партньори за жените. Никоя дискусия относно това как да защитим децата от сексуализирано детство не би била пълна, без да обсъдим как да отговорим на нуждите на момчетата. И накрая бихме искали да отчетем, че ако и невинаги да има голяма разлика между излагането на бедните и богатите деца на въздействието на сексуализираната среда, огромното икономическо неравенство в днешното общество може да окаже дълбоко влияние върху това как те участват в нея.

Споделено пътуване

Семената за написването на тази книга бяха посети на Феминистското експо през 2000 г. в Балтимор, Мериленд. Това беше първият път, в който ние двете си сътрудничихме професионално. Изнесохме презентацията относно предизвикателствата и опасностите при отглеждането на деца в съвременния свят, пълен с предрасъдъци относно пола. При представянето ни Даян очерта екстремното разделение между половете, стереотипите и нарастващото насилие и сексуализацията, които насищат пазара и медиите, насочени към децата. Тя изтъкна, че тези стереотипи и медийни послания ограничават възможностите на децата да се развиват като цялостни личности и подкопават самата основа, която им е необходима, за да реализират пълния си потенциал и да ценят и уважават себе си и другите. После Джийн илюстрира как тези изображения и маркетингови послания, насочени към по-малките деца, постепенно еволюират в изображенията и посланията, преобладаващи в популярната култура за предпубертетна и пубертетна възраст. Тя показа как вредните уроци, научени от по-малките деца, често водят до сериозни проблеми в по-късни години, като например нарастващото отношение към жените като към предмети (както от мъже, така и от жени), хранителни разстройства и депресия, а дори и сексуално насилие. Когато Джийн приключи, залата бе изпълнена с тревога.

Когато разговаряхме в Балтимор, и двете вече бяхме прекарвали десетилетия в проучвания, преподаване и провеждане на публични лекции за студенти, родители и професионалисти в много области относно това как медиите и комерсиалната култура се отразяват върху развитието на децата и подрастващите. Работата на Даян винаги е била фокусирана върху децата в предучилищна и начална училищна възраст. В средата на 70-те тя е водила курс за сексизма в образованието, който бил фокусиран върху това как сексизмът в обществото ограничава потенциала както на момичетата, така и на момчетата и какво могат да направят училищата по въпроса. Джийн започнала да изследва образа на жените в рекламите в края на 60-те години. Горедолу по същото време, когато Даян провеждала курса си, Джийн създаде първата версия

на своя високо оценен филм „Убивайки ни нежно: образът на жените в рекламите“ и започнала кариерата си като лектор по тази и други свързани теми.

Бяхме работили години наред, за да насърчаваме оптималното развитие както на момичетата, така и на момчетата. Но Джийн не знаеше много за основата, която се полага в детството, и екстремните средства, използвани от маркетинговите специалисти, за да експлоатират децата. Даян не беше насочвала вниманието си към това какво се случва с децата, когато станат подрастващи, а после и възрастни. Всяка от нас намери работата на другата за интересна и увлекателна и видяхме силата на това да свържем парчетата в обща картина.

Няколко години по-късно, докато загрижеността ни от това, което виждахме да се случва с децата и тийнейджърите, се задълбочаваше, взехме решението да работим заедно. Започнахме да говорим с родители (и учители) за това как преживяванията им с децата са свързани със сексуализираното детство. Когато информацията, че събираме тези истории, се разпространи, с нас се свързаха много родители, които имаха истории за споделяне. Тези родители изпитваха трудности да отглеждат децата си в една отровна сексуализирана среда. Бяха разтревожени. Бяха ядосани. Искаха да получат насърчение, но преди всичко се нуждаеха от помощ.

Докато колекцията ни от истории растеше и срещяхме все повече и повече родители, които отчаяно се нуждаеха от информация, разбрахме, че трябва да напишем тази книга. Но след като бяхме разговаряли с родители и бяхме работили заедно върху книгата повече от година, осъзнахме, че фокусът трябва да бъде върху ранното детство. Предвид новото сексуализирано детство, все по-често точно това е моментът, в който започват проблемите. И има много по-малко налични ресурси, които да подпомогнат родителите на по-малки деца да се справят с това, отколкото са на разположение на родителите на по-големи деца. В този момент Даян стана водещият автор, с основна отговорност за материала, който се отнася до по-малките деца, а Джийн пое основната отговорност за материала, отнасящ се до деца в предпубертетна и пубертетна възраст.

Помощта идва!

Написахме „Толкова секси, толкова рано“, защото децата отчаяно се нуждаят от вашата помощ и ние искаме да ви помогнем да им я дадете. Повечето родители знаят, че става нещо ужасно нередно. Но не е лесно да се свържат всички точки между опита, който имате със собствените си деца, и това, което се случва в обществената култура, да не говорим за това да решите как да действате, щом веднъж сте направили връзката. Тази книга ще ви помогне да съедините точките. Докато четете, ще се сдобите с лупа, която ще ви помогне да видите по-ясно как отявлените сексуални послания, които са се просмукали навсякъде в живота на децата ви – както на момичетата, така и на момчетата, – им вредят по начини, които отиват далеч отвъд това, което те научават за секса. Веднъж щом се сдобите с тази лупа, ще ви покажем как тя може да ви помогне да откриете начини да защитите децата си. Ще видите също така и че не сте сами! Навсякъде родители и професионалисти се борят, за да се справят с тази нова сексуализирана среда и често се чувстват объркани кой е най-добрият начин да реагират.

Основният фокус на „Толкова секси, толкова рано“ е върху децата, момичета и момчета, от предучилищна до предпубертетна възраст. Тогава се поставят основите на по-късното сексуално поведение и връзки. Това е моментът, когато можете да окажете най-голямо въздействие за намаляване на негативното влияние на сексуализацията на детството върху децата си. Ще ви покажем и как това, което правите в ранните им години, подготвя почвата да останете свързани с децата си, когато настъпи пубертетът и залогът се вдигне.

Важно е да се отчете, че има известни разлики в начина, по който съвременното сексуализирано детство се отразява на децата – в зависимост от пола, от расовата, културната и социално-икономическата им принадлежност, както и от индивидуалната им предразположеност. А маркетинговите специалисти, които продават на деца, всъщност използват сложни техники, за да въздействат върху различните демографски групи. Искане ни се да имахме достатъчно място, за да разгледаме всички тези варианти в книгата, но не разполагаме с такова. Въпреки това „Толкова

секси, толкова рано“ се отнася за всички деца, защото начините, по които децата интернализират посланията, до голяма степен съвпадат и нито едно дете, което расте днес, не може напълно да избегне съвременната сексуализирана среда.

Искаме да ви обещаем нещо. Не е честно, че вашата работа е много по-трудна от необходимото заради сексуализираните медии и комерсиалната култура. Обществото би трябвало да подкрепи вашите усилия, вместо да ви пречи на всяка крачка. Ако то подкрепяше родителите в тяхната работа, нямаше да се налага ние да пишем тази книга. Твърде често на вас, родителите, ви се казва, че проблемът със сексуализираното детство е ваша грешка: ако си вършехте работата правилно и се бяхте научили да казвате „не“, не би имало проблем. Хвърлянето на вината върху родителите е димна завеса, която отклонява вниманието от това върху кого всъщност е справедливо да се хвърли тя – именно върху източниците на тези медийни и маркетингови послания, тези, които експлоатират уязвимостта на подрастващите ни деца, използвайки секса, за да реализират огромни печалби.

Ние ви обещаваме да поставим вината точно върху тези, на които принадлежи. Без да ви обещаваме, че „Толкова секси, толкова рано“ ще ви помогне да решите всички проблеми, с които вие и децата ви се сблъсквате, ще ви съдействаме да откриете много начини да направите живота на децата си (а и своя) много по-хубав, отколкото би бил иначе. И докато ви помагаме да отстраните много от злините, които сексуализираното детство причинява в живота на децата ви, няма да искаме от вас да ги премахнете всичките. Вместо това ще ви покажем как да работите със злините, които успяват да се промъкнат, и как да ги превърнете в позитивни уроци за децата си. Ще ви покажем как да окажете помощ на децата си да разширят хоризонтите си по начини, които са уважителни за тях като индивиди.

Накрая, извиняваме се предварително за това колко стресираща ще бъде за вас тази част от книгата. Днешното сексуализирано детство *наистина* е много стресиращо и няма как да заобиколим това. Вярваме, че осъзнаването и действието са най-добрите антидоти за тревогата, която ще ви причини това съдържание. Използвайте разбирането, което ще развиете, ще научите как мо-

жете да направите живота на децата си по-добър, а може би дори да подобрите и този на всички деца. Ще ви покажем в детайли как да стане това във втората част на книгата. Защитата и създаването на устойчивост у децата ви няма да е лесно. Но нашата цел е, докато приключите с четенето на тази книга, да се чувствате достатъчно силни, защото ще имате познанията и уменията, които ще са ви нужни, за да можете ефективно и грижовно да помогнете на децата си да преминат през сексуализираните минни полета на нашата култура. Ще се почувствате подготвени да помогнете на децата си да пораснат като сексуално здрави и цялостни личности – да оцелеят и да се развиват добре, дори и в днешния сексуализиран свят.

ГЛАВА ПЪРВА

Никога твърде малки, за да са секси

*Да живееш с деца в днешния
сексуализиран свят*

Никога не е било лесно да си родител. Но днес е станало дори още по-трудно. Едно изследване от 2002 г. на организация, наречена „Обществен дневен ред“, открило, че 76% от родителите смятат, че е много по-трудно да се отглеждат деца днес, отколкото в тяхното детство, а 47% съобщили, че най-голямото предизвикателство за тях е да се опитат да опазят децата си от негативните социални влияния, включително обезпокоителните и смущаващи изображения, насилието и неподходящите за възрастта им послания, които се появяват в медиите.

Как бихте отговорили вие на това проучване? И вие ли изпитвате затруднения да защитите децата си от негативните влияния? Трудно ли ви е да установите и наложите граници върху медиите, на чието въздействие са изложени децата ви – да определите колко, кога и какво? Като родители често ви казват, че работата ви е „просто да кажете „не“ на цялото неподходящо съдържание наоколо и че това ще реши проблема. Но „просто да кажете „не“ няма да реши проблема, а и бездруго не можете да казвате „не“ на всичко!

Вместо това ние просто трябва да се справяме с популярната култура в живота на децата си, често в най-неочаквани моменти, по непредвидени начини и независимо от това дали искаме, или

не. Тази книга е предназначена да ви помогне да направите точно това. И за да успеете да го направите, първата задача е да откриете и разпознаете кога и как новото сексуализирано детство оказва влияние на децата още в невръстна възраст.

Неотдавна няколко книги, новини и доклади от проучвания изразиха загриженост относно съвременното отношение към секса и поведението на много подрастващи, като сред тях има все повече деца в предпубертетна възраст (от 8 до 12 години). Тези доклади често правят нещата да изглеждат така, сякаш въпросното поведение изведнъж се появява от нищото, когато децата навлязат в гимназиална (или средношколска) възраст. Рядко чуваме за това какво се е случвало в по-ранните години, което е проправило пътя към това, което се случва с тийнейджърите.

В живота на децата се случват много неща, свързани с въпросите на сексуалността и на това да бъдеш секси, които е важно да бъдат разпознати от загрижените възрастни в живота им. От следващите истории, разказани от родители и учители, става пределно ясно, че ако смятаме да разберем и да се справим със сексуализацията на детството, трябва да вложим усилия още когато децата са съвсем малки.

Плач във ваната

Дженифър разказа как една вечер нейната 7-годишна дъщеря Хана се заплакала във ваната. Притеснена, Дженифър я попитала какво има. Хана отговорила: „Дебела съм! Дебела съм! Искам да бъда красива като Изабел – секси като нея! Тогава Джъд ще харесва и мен!“ Дженифър познавала Изабел – много слабо, много популярно момиче от класа на Хана, което носело „стилни“ дрехи, които според Дженифър не били подходящи за 7-годишно дете. Дженифър сложила ръка на рамото на Хана и казала, че харесва тялото ѝ – че има чудесно тяло за 7-годишно момиче и че определено не ѝ е нужно да отслабва. Но Хана продължила да плаче и да повтаря, че иска да мине на диета. Дженифър не знаела какво да каже или да направи. Според нея Хана имала нормално тяло за 7-годишно дете. Според Дженифър не било нормално

толкова малко дете да мисли за диети, камо ли пък да иска момчетата да я харесват за това, че е „красива“ и „секси“. Но нормално или не, майката разбрала, че дъщеря ѝ е наистина разтревожена и отчаяна, и искала да направи нещо, за да ѝ помогне.

Докато Дженифър се опитвала да разбере изблика на детето си, била изкушена да хвърли по-голямата част от вината върху приятелите на Хана, които ѝ оказвали все по-голямо влияние и ставали все по-важни за нея. Наскоро Хана се прибрала вкъщи от игра в дома на приятелка и разказала, че са правили модно ревю с куклите Братс на приятелката ѝ. Дженифър била притеснена, че когато Хана и приятелките ѝ играели заедно, те често наужжим ходели на „срещи“ и женели своите кукли Барби, но била истински ужасена от времето, което прекарвали в други домове с куклите Братс¹ – заради името им, заради анорексичните им на вид тела, подчертаната им сексуалност и гардероб като на проститутки, както и заради фокуса върху шопинга и външния вид като цел на играта. Когато изразила резервираността си да купи такива на Хана, дъщеря ѝ казала, че всички други ги имат и че обичала да играе с тях в домовете на други деца. Тя и приятелките ѝ харесвали да ги издокарват, да ги „водят“ на шопинг и по срещи. Въпреки че Дженифър не се предала, тя не била много сигурна какво да прави за рождения ден на Хана следващия месец. Била сигурна, че други момичета ще подарят такива кукли на Хана. Дори и Дженифър да ѝ ги отнемела, тя знаела, че Хана ще продължи да играе с тях у приятелките си. Наскоро Хана била започнала да настоява, че иска да се присъедини към сайта на Братс – онлайн общност, където децата могат да играят и да купуват неща за своите кукли Братс в киберпространството, заедно с други деца, които също са онлайн.

Дълбоко в себе си Дженифър осъзнала, че това, което я тревожи най-много, било докъде щял да доведе този интерес към външния вид, популярността и сексапила. Ако Хана била недоволна от тялото си на 7-годишна възраст, чудела се майка ѝ, как ли щяла да се чувства на 13? Дженифър била гледала новинарски репортажи

¹ Братс – мн. ч. от английското „brat“ – досадно, невъзпитано дете. – Б. пр.

за преждевременното сексуално поведение сред децата и тийнейджърите и знаела, че хранителните разстройства се увеличават, дори и сред малки момиченца. Дали съзлите на Хана заради тялото ѝ били първият признак за подобни проблеми? Каква била връзката между тревогата за вида на тялото ѝ и сексуалността? И какво изобщо имала предвид под това да е „секси“? Знаейки колко висок е залогът, Дженифър почувствала почти отчаяна нужда да открие правилния начин да реагира. Но била притеснена, че се чувства несигурна, дори разтревожена, че не знае кое е правилното нещо, което да каже или да направи.

Професионални кечистки

Нора, много опитна учителка в детска градина, ни разказа за инцидент с дете, който я хвърлил в недоумение как да реагира. В дневника си в детската градина 5-годишният Джеймс нарисувал нещо, което заприличало на Нора на жена с дълга коса и яркочервени устни, както и с големи неправилни кръгове на гръдния кош, които приличали на гърди. До рисунката той бил написал буквата „К“ много пъти. Нора го помолила да ѝ разкаже за рисунката си. Била изумена, когато Джеймс обяснил, че е нарисувал „професионална кечистка с големи цицки“.

„Отначало помислих, че се опитва да се прави на оригинален и на разбирач, но успях да се спра, преди да реагирам твърде остро – разказа Нора. – Поех си дълбоко дъх и се опитах да измисля как да реагирам. Реших да започна с въпрос.“ (Това почти винаги е добър начин да започнете, когато не сте много сигурни какво да кажете.) Така че Нора попитала Джеймс какво знае за кечистките. Той отговорил делово с широко отворени очи: „Видях я по телевизията миналата вечер с батко ми Брет. Той трябваше да се грижи за мен. Остави ме да стоя до късно и да гледам заедно с него! Това е тайна!“ Тя се зарадвала, че го е попитала какво знае за кечистките, защото отговорът му ѝ помогнал да започне да схваща какво му се е случило.

Нора си спомни, че това, което я объркало и притеснило, било изражението на лицето на Джеймс, когато ѝ отговорил –

предизвикателно и разтревожено едновременно. Тя знаела, че родителите на Джеймс са доста строги относно ограничаването на количеството и вида на медиите, присъстващи в живота му. Знаела колко много Джеймс се възхищава на 14-годишния си брат Брет и на всичко, което той прави. Била почти сигурна, че родителите на Джеймс ще се разтревожат, ако научат за тайната на Брет и Джеймс! Била също така почти сигурна, че споделяйки тайната си с нея, Джеймс всъщност я молел за нещо, но за какво точно?

Вместо да се опитва да изясни нещата с Джеймс на момента, Нора решила да си даде малко време, за да помисли какво да направи. Затова казала на Джеймс: „Изглежда, си видял неща, които не си виждал преди... неща, които всъщност не са за деца в детската градина. Радвам се, че ми сподели тайната си.“ Джеймс се усмихнал и затворил дневника си.

След края на разговора Нора трябвало да обмисли много неща. Защо Джеймс е решил да разкрие тайната си пред нея и да го направи чрез дневника си? Защо е решил да се фокусира върху гърдите? Знаел ли е, че насочването на вниманието върху тях може да бъде сметнато за провокативно от учителката му или да има сексуален подтекст? В крайна сметка нещо, което има сексуално съдържание за един възрастен, може да означава нещо съвсем различно за 5-годишно дете. Дали Джеймс се е опитал да използва рисунката си, за да се изфука и да се почувства по-голям, защото е гледал това предаване за възрастни? Или пък е нарисувал картинката, защото е имал нужда да разговаря с някого по въпроса, след като не е можел да каже на родителите си, понеже е тайна? Дали не е изпробвал Нора, за да види дали тя ще се обезпокои, или ще се ядоса, или пък е очаквал от нея да му помогне да осмисли преживяването?

Нора започнала да мисли за проблема по-мощно, отколкото да се фокусира само върху Джеймс. В случай че Джеймс е нарисувал картината си с „професионалната кечистка“ като начин да разговаря с възрастен за нещо обезпокоително, което е видял по телевизията, както смятала Нора, дали пък и други деца не се нуждаят от подобни възможности, за да осмислят шокиращо съдържание, което са видели в медиите или в популярната култура?

И ако е така, с кого разговарят те? Колко често се случва децата да виждат неща, които родителите им не желаят те да виждат, и после се научават да не разговарят с възрастните за това? И кога се запознават със забранения плод, на какво ги учи той относно честността и лъжата и относно природата на отношенията им със значимите възрастни в живота им?

Накрая Нора почувствала по-голяма увереност заради начина, по който била отговорила на Джеймс, и осъзнала, че е научила важен урок за бъдещото си преподаване: независимо дали са уплашени, или искат да се почувстват пораснали и да впечатлят другите с това какво са видели, децата често се нуждаят точно от такъв вид разговор с възрастен, който да им помогне да се справят със секса и насилието, което виждат. Още повече че такива разговори може също да бъдат използвани и за да предадат на децата алтернативни уроци, различни от тези, които научават от екрана.

Но Нора не оставила нещата дотук. Замислила се за това какво би трябвало да се случи извън класната стая. Каква би трябвало да бъде ролята на училищата, за да подпомогнат децата (и родителите им) да се справят със сексуализираната медийна култура? Как се връзвало това преживяване с Джеймс с дебатите, вихреци се из цялата страна за това дали да се преподава сексуално образование – и ако да, от какъв вид и кога? И по-конкретно, дали тя има отговорност да говори с родителите на Джеймс за случката с професионалната кечистка? Ако го направи, дали това ще разтревожи Джеймс и ще го накара да мисли, че не може да се довери на учителите и другите възрастни да му помогнат да се справи с плашещите тайни следващия път? Или пък разговорът с родителите ще им помогне да се свържат по по-позитивен начин с Джеймс, за да му е по-лесно следващия път да се обърне към тях, а не към учителката си, за да поговорят за това какво е виждал по телевизията?

Нора знаела за доклад на семейната фондация „Кайзер“ от 2006 г., който установил, че много деца прекарват повече време в занимания с медии, отколкото с каквото и да било друго, освен когато спят. Защо тогава медийното образование не било част от училищната програма? Защо училищата не виждали, че има важна роля, която трябва да изиграят, за да помогнат за промяната на уроците, които децата учат от медиите? Дали натискът да

преподават „основите“ на стандартизираните тестове, спускани от федералното правителство по програмата „Нито едно изоставащо дете“, не оставя извън себе си съдържание, върху което децата би трябвало спешно да пороботят? Ако децата нямат канали, по които да се справят с чувствата си относно съдържанието на медиите, какво ще се случи с тези чувства? Дали досегът им с обезпокоителните и объркващи изображения и поведения, които са видели, ги отвлича от това да вложат цялото си внимание в традиционната работа в клас?

Въпреки че нямало нито един правилен или лесен отговор на повечето от въпросите на Нора, тя осъзнала, че все по-честото излагане на децата в класната ѝ стая на въздействието на объркващо сексуално съдържание поставя пред нея нови предизвикателства, които трябвало да вземе на сериозно. В съвременния свят са нужни повече учители като Нора!

Какво е „свирка“?

Мегън, видимо разтревожена, разказа как 7-годишната ѝ дъщеря Ева се върнала предишния ден от училище и попитала: „Мамо, какво е „свирка“?“ Първият импулс на Мегън бил да каже на Ева, че това не е за деца, а за възрастни, и да прекрати разговора веднага. Но нещо в искреното изражение на лицето на Ева я накарало да спре. „Спокойно, спокойно!“ – казала си тя. После попитала: „Къде си чувала за свирки?“ Ева отговорила, че е чула в училище. Мегън продължила: „Какво чу за тях?“ Ева отговорила: „Че са секс.“ Мегън не можала да измисли как да продължи разговора.

Мегън винаги се стремяла да предпази Ева от досега с насилието и секса по медиите. Но откакто дъщеря ѝ влязла в голямо начално училище с много деца, които не били така защитени, тя усещала, че все повече губи способността си да контролира този досег. Тази нова случка накарала Мегън да почувства, че нещата наистина са извън контрол. Осъзнавала, с известни колебания, че може би е нужно да поговори с Ева за неща като оралния секс при подрастващите и дори в предпубертетна възраст. Била чувала новинарски репортажи за инциденти, свързани с орален секс в гим-

назиите. Била чела, че няколко момчета в частно училище близо до Бостън били изключени, защото едно момиче е правило орален секс с всички тях в съблекалнята. Наскоро приятелка ѝ казала, че две момичета правили орален секс в тоалетната с момче по време на ритуала му бар мицва. Тя определено била обезпокоена от тези инциденти, но изпитала истински ужас, че този проблем е стигнал до Ева едва на 7-годишна възраст!

Мегън и съпругът ѝ били разговаряли, че желаят да са открити и спокойни, когато обсъждат с Ева въпроси, свързани със секса. Но очаквали първите въпроси на Ева да бъдат за това откъде идват бебетата, а не такива. Такова нещо изобщо не им било хрумвало! Трябвало ли Меган всъщност да опише какво представлява оралният секс? Какво би могло да разбере от това едно 7-годишно дете? И как нейното обяснение щяло да се отрази на представата на Ева относно секса и връзките между загрижени един за друг възрастни както в краткосрочен, така и в дългосрочен план? Мегън не знаела също и какво да мисли за децата, които били използвали термина „свирка“ в присъствието на Ева. Откъде се учели на този език? Какво знаели всъщност?

Може би ще помислите, че преживяното от Мегън е изключение. Отначало и ние предположихме така. Това определено не се вписва в ежедневието на родителите с децата им. Но когато споделихме тази история с група родители по време на уъркшоп, един баща развълнувано (и явно с облекчение) вдигна ръка и каза: „Същото се случи и със сина ми. Той е на осем години и миналата седмица се върна от училище с въпроса: „Какво означава „Да го духаш“?“ Предположих, че сме единственото семейство, което трябва да се справи с това. Затова дойдохме на лекцията ви тази вечер!“

Сексуален тормоз на 5-годишна възраст?

Един ден Джейсън се забъркал в неприятности, когато съученичката му от детската градина Ашли се прибрала у дома и казала на родителите си, че Джейсън ѝ е казал, че иска „да прави секс“ с нея. Родителите на Ашли, силно обезпокоени, ѝ казали никога повече

да не си играе с Джейсън и поискали среща с родителите му. Всички възрастни, замесени в случая, били разтревожени какво може да се случва в дома на Джейсън, за да каже той такова нещо на 5-годишна възраст. При някои обстоятелства подобни коментари от малки деца могат да са признак за сексуален тормоз. Директорът, твърд поддръжник на политиката за нулева толерантност в училищата, според която всяко дете, което извърши действие с агресивен или насилствен характер, подлежи на изключване, обмислял дали да не го изключи за кратко, за да разбере Джейсън, че никога повече не трябва да казва такова нещо.

За щастие на малкия Джейсън, училищната психоложка се срещнала с него, преди това да се случи. Тя му казала, че някои хора са разтревожени от това, което е казал на Ашли. Помолила го да ѝ каже какво точно е казал и какво е искал да направи с Ашли. Джейсън на мига избухнал в сълзи. Изхлипал: „Исках да я целуна. Харесвам я. Харесвам я.“ Това бил първият път, когато някой си дал труда да попита Джейсън какво е имал предвид с казаното – грешка от страна на възрастните, която би могла да нанесе потенциална вреда. Всички те интерпретирали от позицията си на възрастни, а не през неговата детска гледна точка това, което казал за секса. Често възрастните и децата имат съвсем различна представа за понятието „секс“.

Един важен въпрос, който трябва да си зададем в тази ситуация, е до каква степен коментарът на Джейсън е породен от опитите му да осмисли посланията относно влюбването, секса и връзките, които вероятно получава от популярната култура всеки ден. Трудно е да се отговори на този въпрос със задна дата, но в днешните времена би било правдоподобно да приемем, че популярната култура вероятно е изиграла значителна роля. Ако не е била училищната психоложка, можело е той да бъде наказан за това, че е направил нещо, което е научил и интернализирал поради тези послания. Джейсън, който е също толкова жертва на сексуализираната популярна култура, колкото и Ашли, бил превърнат в жертва също и заради страха и неразбирането на възрастните.

Можем само да сме благодарни, че психоложката е намерила начин да установи контакт с Джейсън и да чуе неговата глед-

на точка. Можем да се надяваме, че момчето е получило онзи вид подкрепа, която му е била нужна, за да си възвърне самоувереността и да се научи как да изразява обичта си към връстниците си по подходящ начин. Също така се надяваме и че Ашли е получила помощ, за да осмисли погрешната и обезпокоителна реакция към думите на Джейсън, от страна на възрастните около нея.

Една широко отразена в медиите история за първокласник от района на Бостън нямала толкова щастлив край. Момчето било отстранено от училище за седмица, когато едно момиче от неговия клас казало, че той е докоснал кожата на гърба ѝ под ластика на бикините. Политиката на нулева толерантност в училището му не отчела какво е имало предвид това 7-годишно момче или от какво може да се нуждае. Още едно дете, което е платило висока цена заради новото сексуализирано детство и реакцията на възрастните към него. И двете истории илюстрират една много обезпокоителна тенденция – докато родителите стават все по-напрегнати заради начина, по който сексуализираната среда се отразява на децата им, в крайна сметка започват да придават умисъл като за възрастни на поведения, които в миналото биха били възприети просто като „детска работа“.

Преждевременен юношески бунт

Голямата тема за разговор по повод осмия рожден ден на Теса било приближаващото парти, когато трите ѝ най-добри приятелки щели да спят у тях и да има фокуси за развлечения. Теса и баща ѝ разучили заедно фокусите и тя се вълнувала от новото си умение. Двамата родители също били развълнувани заради фокусническата програма, тъй като преди това се притеснявали, че Теса ще пожелае да пусне на гостите си филм, за да ги забавлява. Винаги било проблем да се избере подходящ такъв. Фокусническото шоу било голям хит на партито и Теса показала на благодарните си приятелки как се правят номерата. Но по-късно през нощта идилията на родителите била нарушена.

След като яли сладолед и торта, момичетата се оттеглили в спалнята на Теса, за да се приготвят за сън. Около половин час

по-късно майката на Теса – Кейт, тихо се приближила по коридора, за да види как са. През вратата на спалнята, която била леко открената, тя дочула разговор, от който ѝ секнал дъхът. Момичетата говорели за това как Каси (момиче от техния клас, което не присъствало на партито) била облечена в училище същия ден – с пола с ниска талия, от която се виждал пъпът ѝ. Кендра казала: „Мама не ми дава да нося такава. Все ѝ казвам, че не е честно.“ Макензи казала без колебание, че нейната майка ѝ разрешава да си избира каквито дрехи иска и че майката на Кендра наистина постъпвала подло, задето не ѝ позволява да си избира дрехите. Емили се съгласила. Теса не вземала особено активно участие в разговора. Кейт продължила да подслушва и научила, че „момчетата харесват Каси“. Че я гонят из игралната площадка и едно от момчетата всъщност я догонило и я целунало! Кейт научила също и че това момче вече е „гадже“ на Каси и че я харесва, защото е „секси“.

Момичетата продължили да си говорят – как не било честно, че Каси може да носи каквото си поиска. Дори Макензи и Емили, които били облечени в къси блузки, разкриващи пъпчетата им, се оплаквали, че не могат да ги носят в училище. След това момичетата дори обсъдили как биха могли да накарат родителите си да им позволят да носят тези блузи в училище. Макензи и Емили дали на Теса и Кендра съвет как да заобиколят родителите си, като накарат баба и дядо да им купят блузки, от които се вижда пъпът. Всички момичета се съгласили, че баба и дядо често купуват неща, които родителите не купуват.

Макензи се похвалила, че видяла списание „Космо Гърл!“ в дома на братовчедка си, която била в тийнейджърска възраст. Там имало много слаби модели, облечени в много къси тениски, от които се вижда пъпът, които били „тоооолкова готини“. Имало дори статия за диетите. Това накарало Теса да се обади – тя гордо обявила, че е на диета и ще стане много слаба. Другите момичета също казали, че ще минат на диета. Кейт се зачудила как се чувства Кендра – тя била с леко наднормено тегло и останала необичайно тиха по време на разговора.

Кейт била поразена. Обзел я ужас, че 8-годишни момиченца мислят и говорят за такива неща. Тя смятала, че подобни теми –

да се тревожат за това дали са секси, слаби и популярни сред момчетата и да се опитват да измислят как да праметнат родителите си – стават актуални едва в началото на пубертета – на 12–13 години. Приискало ѝ се да влети в спалнята и да каже на момичетата, че са твърде малки, за да мислят за подобни неща. Искало ѝ се да им нареди да си лягат! Но Кейт осъзнала, че дори и да връхлетите вътре и да изрази притесненията си, проблемите, поставени в разговора на момичетата, няма да си отидат. Вместо това просто ще си останат скрити, докато момичетата продължават да се опитват да осмислят тези неща под обсега на радара на критичните възрастни.

В главата на Кейт се въртели множество въпроси, никой от които не бил особено успокоителен. Първо се зачудила на завистта на момичетата към Каси и на желанието им да са „секси“ и популярни сред момчетата, също като нея. Не били ли момичетата твърде малки, за да мислят за себе си и за връстниците си с категории като сексапил, който носи популярност? Говорели една за друга и за Каси, сякаш са предмети, които ще бъдат преценявани изцяло по външния им вид и дали дрехите им са секси. Второ, Кейт била притеснена заради очевидно силния натиск от страна на връстниците им в групата да изглеждат по определен начин и да съдят за себе си и един за друг само според успеха им в това начинание.

Но най-разтревожена била Кейт заради това, че децата говорели за възрастните – за своите родители – така, сякаш са „врагове“, опоненти, които ги спират да си купуват и да носят това, от което се нуждаят, за да са щастливи и успешни. Това ѝ изглеждало като юношеско поведение. Разбира се, една от задачите пред развитието на юношите е да се отделят от родителите си и да станат по-независими, докато приятелите и връстниците им играят все по-важна роля. На теория Кейт разбирала това. Но не били ли тези деца твърде малки, за да започват своя юношески бунт? Да не би това да било *преждевременен юношески бунт*? Да не би това да била *възрастовата компресия*, за която била чувала и при която проблеми, които преди се отнасяли до по-големи деца, сега се спускали надолу към все по-малки и по-малки деца?